

Учений є визнаним фахівцем у галузі фізики міцності і пластичності тугоплавких металів, алмазу й ковалентних кристалів, аморфних металів, квазікристалів, керамік різного призначення та сплавів алюмінію. Його наукові праці присвячені ключовим проблемам фізики міцності і фізичного матеріалознавства.

Ю.В. Мільман розробив теорію температурної залежності границі текучості тугоплавких металів, ковалентних кристалів і керамічних матеріалів, на основі якої створена методика термоактиваційного аналізу пластичної деформації. Юлій Вікторович обґрунтував нову фундаментальну характеристику кристалів — характеристичну температуру деформації, поблизу якої відбувається принципова зміна механізмів деформації й руйнування. Він розвинув фізичні уявлення про вплив структурних факторів на холодноламкість широкого класу матеріалів, а також створив модель тунелювання дислокацій у ковалентних кристалах. Ю.В. Мільман першим експериментально виявив і теоретично обґрунтував фазовий перехід «напівпровідник-метал» у кремнії за умов локального навантаження.

У статтях і монографіях ученого досліджено фізичні основи міцності тугоплавких металів і спечених пористих матеріалів, фізичні уявлення про механізми пластичної деформації нанокристалічних матеріалів, аморф-

них металевих сплавів і квазікристалів. Під його керівництвом розроблено нові високоміцні алюмінієві литі та деформовані сплави.

Широке наукове визнання і практичне значення одержала запропонована Юлієм Вікторовичем методика визначення комплексу механічних властивостей матеріалів, зокрема кераміки й покриттів, за умов локального навантаження жорстким індентором. Особливе значення має його унікальна методика визначення пластичності широкого класу матеріалів методом мікро- і наноіндентування. Ю.В. Мільман також розробив теорію, що дає змогу вивчати рухливість дислокацій у монокристалах методом індентування.

Результати багаторічних досліджень ученого опубліковано в більш ніж 600 наукових працях, у тому числі 5 монографіях. Він має 30 свідоцтв на винаходи. Серед учнів Юлія Вікторовича 21 кандидат і 2 доктори наук. Він неодноразово читав курси лекцій за кордоном, багато років є професором Київського відділення МФТІ.

Ю.В. Мільман — лауреат Державної премії України, премії Ради Міністрів СРСР, премій ім. Є.О. Патона та В.І. Трефілова НАН України, нагороджений Почесною медаллю ім. Г.В. Курдюмова (Росія).

Наукова громадськість, колеги та друзі сердечно вітають Юлія Вікторовича з ювілеєм, бажають йому міцного здоров'я, щастя і творчої наснаги.

70-річчя

члена-кореспондента НАН України

В.В. ПЕТРОВА

3 серпня виповнилося 70 років відомому вченому в галузі інформаційних технологій та оптичного запису інформації членові-кореспондентові НАН України В'ячеславу Васильовичу Петрову.

В.В. Петров народився 1940 р. у м. Ліски Воронезької області (Росія). У 1962 р. із відзнакою закінчив Харківський політехнічний інститут, отримавши спеціальність інженер-електромеханік. У 1968 р.

він захистив кандидатську дисертацію «Резистивные матрицы и некоторые их применения в вычислительной технике», а в 1983 р. — докторську дисертацію на тему «Физико-технические основы создания запоминающих устройств большой емкости на оптических дисках». 1988 року В'ячеслава Васильовича обрано членом-кореспондентом НАН України.

В.В. Петров є одним з авторів фундаментальних досліджень та розробок високорозподільних неорганічних світлочутливих матеріалів для оптичного запису інформації і фотолітографії. Він заснував новий науковий напрям зі створення оптико-механічних запам'ятовувальних пристроїв великої ємності, розробив оригінальні принципи побудови малогабаритних оптичних накопичувачів на циліндричних носіях, що використовують в інформаційних системах для рухомих об'єктів.

Учений приділяє значну увагу інформатизації України. Під його науковим керівництвом розроблено концепцію і створено систему масового розповсюдження комп'ютерної інформації каналами ширококомовного телебачення.

Він запропонував принципово новий метод цифрового неруйнівного оптико-механічного відтворення звуку з раритетних носіїв інформації, за допомогою якого переписано на сучасні цифрові носії унікальні звукові колекції України, Росії, Данії, Польщі, що зберігалися на воскових циліндрах Едісона. Відтворено колекцію музичного фольклору з фондів Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського, яку занесено до Реєстру ЮНЕСКО світових культурних пам'яток «Пам'ять світу». В'ячеслав Васильович займається проектуванням систем довготермінового зберігання інформації, зокрема розроблено принципи створення цифрового носія із терміном збереження понад 1000 років.

В.В. Петров — один з авторів технології й обладнання для виготовлення високо-ефективних мікропризмових світлоповертальних елементів, впроваджених у мікропризмових компенсаторах косоко-сті КК-42, призначених для діагностики й лікування цієї вади у дітей, а також для оснащення автошляхів з метою забезпечення безпеки руху.

З-під пера вченого вийшло близько 600 наукових праць, зокрема 8 монографій, понад 230 його винаходів захищені патентами різних країн. Він створив свою наукову школу. Серед його учнів 4 доктори і 12 кандидатів наук.

Велику увагу В'ячеслав Васильович приділяє науково-організаційній роботі. Він засновник і незмінний директор (з 1987 р.) Інституту проблем реєстрації інформації НАН України, головний конструктор першого накопичувача інформації ЄС5150 для ЕОМ зі змінним оптичним диском ємністю 2500 Мбайт і принципово нового малогабаритного накопичувача з імерсійним записом на оптичних циліндрах ЄС5153 ємністю 200 Мбайт. В.В. Петров ініціював створення Програми інформатизації м. Києва, заснував Український науковий реферативний журнал «Джерело», де є головним редактором.

Протягом 1988–1998 рр. В'ячеслав Васильович був заступником академіка-секретаря Відділення інформатики НАН України. Учений — один з академіків-засновників Академії технологічних наук України, член Науково-технічної ради Національної програми інформатизації, Координаційної ради з питань інформатизації при Верховній Раді України, Бюро Відділення інформатики НАН України, Науково-видавничої ради НАН України. Входить до складу правління низки наукових асоціацій, спеціалізованих рад із захисту дисертацій, редакційних колегій.

У 1998 р. В.В. Петрову присвоєно звання «Заслужений діяч науки і техніки

України». Ювіляр — лауреат премій Президії АН СРСР (1973), АН УРСР ім. С.О. Лебедєва (1991), НАН України ім. В.М. Глушкова (1996), 1-ї щорічної премії Держпатенту України «Винахід року» (1993), Державної премії України в галузі науки і техніки (2008). Нагороджений орденом «Знак пошани» (1986), «За заслуги» III і II ступенів (2003, 2008). Він отримав нагороду «Henry Ford European Conservation Awards» за видатний внесок у збереження навколишнього середовища і культурного надбання (1999), відзнаки Посольства Із-

раїлю в Україні «Золота Зірка Давида» за внесок у збереження культурного надбання народів світу (1999) і НАН України «За наукові досягнення» (2007), Почесну грамоту Державного департаменту з питань зв'язку та інформатизації Міністерства транспорту та зв'язку України (2007).

Наукова громадськість, колеги та друзі щиро вітають В'ячеслава Васильовича з ювілеєм, бажають йому міцного здоров'я, творчого натхнення і невичерпної енергії для реалізації всіх задумів.

60-річчя члена-кореспондента НАН України В.Ф. КОЛЕСНИКА

9 серпня виповнилося 60 років відомому історичному членові-кореспондентові НАН України Віктору Федоровичу Колеснику.

В.Ф. Колесник народився в 1950 р. у с. Озеряни на Чернігівщині в селянській родині. Упродовж 1964–1969 рр. навчався у Прилуцькому педагогічному училищі ім. Івана Франка. Юнака цікавила історія, тому після закінчення з відзнакою училища він вступив на історичний факультет Київського державного університету імені Тараса Шевченка. Протягом 1974–1977 рр. навчався в аспірантурі. У 1978 р. він захистив кандидатську, а в 1991 р. докторську дисертації.

В університеті Віктор Федорович пройшов усіма щаблями професійного росту — від асистента до професора. Він викладає спеціальні курси: «М.С. Грушевський — громадський і політичний діяч», «Економічні і національно-культурні процеси в

Українській РСР у 1920-ті — 1930-ті роки», «Суспільно-політичні рухи в Україні на початку ХХ ст.», нормативний курс «Історія України» на економічному факультеті.

У 2001 р. В.Ф. Колесник очолив у КНУ кафедру давньої та нової історії, а в 2003 р. — історичний факультет. У 2009 р. його обрано членом-кореспондентом НАН України.

З-під пера вченого вийшло понад 100 наукових і науково-методичних праць, присвячених соціально-економічній історії України 1920–1930-х рр., історіографії історії України, українському національному рухові XVIII — початку ХХ ст. Він автор і співавтор фундаментальних праць: «Шляхом національного відродження: Національне питання в програмах та діяльності українських партій Наддніпрянщини. 1900–1907» (1988); «Український рух в Австро-Угорщині (кінець XIX — початок ХХ ст.)» (1998); «Новітня історія України (1900–2000)» (2000);